

7.2.2020

1/3

YRITYSTUKINEUVOTTELUKUNNAN LAUSUNTO

Hiilen energiakäyttöä korvaavien hankkeiden investointitukiohjelma

1. Lausuntopyyntö ja tuen kuvaus

Työ- ja elinkeinoministeriö on pyytänyt 3.1.2020 päivätyllä lausuntopyynnöllä yritystukineuvottelukunnalta lausuntoa siitä, täyttääkö tukitoimenpide *Hiilen energiakäyttöä korvaavien hankkeiden investointitukiohjelma* Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 107 artiklan 1 kohdan mukaiset valtiontuen kriteerit ja siitä, mitä valtiontukisääntöjen mukaista menettelyä tukitoimenpiteen osalta tulisi noudattaa (lausuntopyyntö liitteenä).

Tuen tavoitteet ja sisältö

Tukiohjelma liittyy hallitusohjelman jaksoon *Hiilineutraali ja luonnon monimuotoisuuden turvaava Suomi*. Sen tavoitteena on edistää vapaaehtoista, nopeutettua kivihiilestä luopumista siten, että mahdollisimman moni kivihiiltä käyttävä tuotantolaitos korvattaisiin 2025 lämmityskauden loppuun mennessä. Tarkoituksen on, että tuki jakaantuisi puoliksi sähkön ja lämmön yhteistuotantoon liittyvien investointien edistämiseen sekä puoliksi muuhun kuin polttoon perustuvaa teknologiaa hyödyntävien investointien edistämiseen (esimerkiksi lämpövarastot, geoterminen energia ja suuret lämpöpumput). Tavoitteena on lisäksi edistää etenkin uuteen energiateknologiaan liittyvää kehitystä tukemalla demonstraatiohankkeita.

Investointitukea voitaisiin myöntää vapaaehtoisesti hiilen energiakäytöstä kokonaan yksilöidyllä energiakäyttöalueella 1 päivään toukokuuta 2025 mennessä luopuvien energiantuottajien sellaisiin investointihankkeisiin, jotka edistävät uusiutuvan energian tuotantoa tai käyttöä taikka energiansäästöä tai energiatehokkuutta taikka muutoin edistävät edellä mainittuja tavoitteita. Etusijalla olisivat investointihankkeet, joilla edistetään uutta teknologiaa ja sen kaupallista hyödyntämistä.

Tukiohjelman budjetti vuosille 2020-2022 on 30 miljoonaa euroa vuodessa (yhteensä 90 miljoonaa euroa).

Tukiohjelman kansallisena oikeusperustana olisi valtioneuvustuslaki (688/2001) ja sen 8 §:n nojalla annettu valtioneuvoston asetus hiilen energiakäyttöä korvaavien hankkeiden investointituen myöntämisen yleisistä ehdoista vuosina 2020-2025. Asetus on tarkoitettu tulemaan voimaan 6 helmikuuta 2020 ja se olisi voimassa vuoden 2025 loppuun. Tukea olisi mahdollista hakea asetuksen voimaantulosta alkaen.

Ennakkoarviointi

2.1 EU:n lainsäädännön mukaisten valtiontuen edellytysten täyttyminen

Tukitoimenpiteen voidaan arvioida täyttävän SEUT 107 artiklan 1 kohdan mukaiset valtiontuen kriteerit.

Tuki myönnetään valtion varoista (valtion vuoden 2020 talousarvioesityksen momentti 32.20.41) taloudelliseen toimintaan. Kyseessä on harkinnanvarainen avustus, joka myönnetään etukäteen asetettujen tavoitteiden ja valtioneuvoston asetuksessa säädettyjen valintakriteereiden mukaan edellytykset parhaiten täyttävälle hankkeille. Tukitoimenpide on näin ollen valikoiva. Lausuntopyynnön mukaan tukitoimenpiteellä on vaikutuksia myös jäsenvaltioiden väliseen kauppaan ja kilpailuun, sillä tuensaajat toimivat kansainvälisillä markkinoilla.

2.2 Valtiontukea koskeva menettelytapa

Lausuntopyynnön mukaan tukitoimenpiteeseen ei voida soveltaa yleistä de minimis -asetusta (komission asetus 1407/2013), koska myönnettävän tuen määrä ylittää de minimis -asetuksen mukaisen tukikiintiön. Jäsenvaltion yhdelle yritykselle myöntämän vähämerkityksisen tuen kokonaismäärä ei saa olla yli 200 000 euroa minkään kolmen verovuoden jakson aikana.

Valtaosa tuesta voidaan lausuntopyynnön mukaan myöntää yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen (komission asetus 651/2014) mukaisena tukena. Tukiohjelmaa koskevan valtioneuvoston asetusluonnoksen perusteluistion mukaan tukiohjelmaan sovellettavat ryhmäpoikkeusasetuksen erityissäännökset olisivat ympäristönsuojeluun myönnettävää tukea koskevan III luvun 7 jakson 38 artiklaa (*Investointituki energiatehokkuustoimenpiteisiin*), 41 artiklaa (*Investointituki uusiutuvista energialähteistä tuotetun energian käytön edistämiseen*) tai 46 artiklaa (*Investointituki energiatehokkaaseen kaukolämmitykseen ja -jäähdytykseen*). Lisäksi tukiohjelmaan sovellettaisiin ryhmäpoikkeusasetuksen yleisiä säännöksiä koskevaa I lukua ja valvontaa koskevaa II lukua. Ryhmäpoikkeusasetuksen I luvun 4 artiklan 5 kohdan mukaan ryhmäpoikkeusasetusta ei sovelleta ympäristönsuojeluun tarkoitettuun investointitukeen, jos tuki ylittää 15 miljoonaa euroa yritystä ja investointihanketta kohden. Tuen maksaminen edellä mainitun ilmoituskyynnysarvon ylittävälle hankkeille edellyttää, että komissio hyväksyy tuen sisämarkkinoille soveltuvaksi SEUT 108 artiklan 3 kohdan c alakohdan nojalla (ennakkoilmoitusmenettely). Komissio arvioi tuen soveltuvuutta sisämarkkinoille ympäristö- ja energiatukisuuntaviivoihin (komission tiedonanto 2014/C 200/01) sisältyvien arviointiperusteiden mukaisesti.

Lausuntopyynnön mukaan on mahdollista, että joihinkin yksittäisiin hankkeisiin myönnetään yli 15 miljoonaa euroa tukea, jolloin ryhmäpoikkeusasetusta ei voida soveltaa, vaan tukipäätöksestä on tehtävä ennakkoilmoitus komissiolle. Lausuntopyynnössä arvioidaan, että ennakkoilmoitus saattaa olla tarpeen myös monimutkaisissa hankkeissa tai hankkeissa, joiden osalta yleinen ryhmäpoikkeusasetus ei takaa riittävää oikeusvarmuutta. Tukiohjelmaa ei kuitenkaan ole tarkoitus ilmoittaa etukäteen komissiolle, vaan pääsääntöisesti siihen sovellettaisiin ryhmäpoikkeusasetusta.

Tukiohjelmaa koskeva valtioneuvoston asetusluonnos sisältää viittaukset sovellettaviin EU:n valtiontukisääntöihin sekä keskeiset ryhmäpoikkeusasetuksen ehdot, kuten kiellon myöntää tukea vaikeuksissa oleville yrityksille.

2. Esitys yritystukineuvottelukunnan lausunnoksi

Yritystukineuvottelukunta puoltaa ennakkoarvioinnissa esitettyä ja toteaa, että Hiilen energiakäyttöä korvaavien hankkeiden investointitukiohjelma täyttää EU:n lainsäädännön mukaiset valtiontuen edellytykset. Valtiontukea koskevana menettelytapana kyseessä olevan tukiohjelman tapauksessa voidaan soveltaa yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen 38, 41 ja 46 artiklaa edellyttäen, että kyseisissä artikloissa säädetyt erityiset edellytykset sekä ryhmäpoikkeusasetuksen I ja II luvun yleiset edellytykset täyttyvät. Yritystukineuvottelukunta kiinnittää erityistä huomiota siihen, että ryhmäpoikkeusasetuksen 38 artiklan ja 41 artiklan¹ mukaan tukikelpoisia ovat ainoastaan kustannukset, jotka liittyvät suoraan korkeamman energiatehokkuustason (38 artikla) tai ympäristönsuojelun tason (41 artikla) saavuttamiseen. Tukea myönnettäessä tulee siten varmistaa, että tukea ei kohdenneta toimintoihin, joilla ei paranneta ympäristönsuojelun tai energiatehokkuuden tasoa.

Siltä osin kuin yksittäiselle hankkeelle myönnettävä tuki ylittää ryhmäpoikkeusasetuksen 4 artiklan mukaiset ilmoituskyynnysarvot tai ryhmäpoikkeusasetuksen mukaiset edellytykset eivät täyty, tulee tuesta tehdä SEUT 108 artiklan 3 kohdan mukainen ilmoitus Euroopan komissiolle. Komissio arvioi tällöin tuen sisämarkkinoille soveltuvuuden SEUT 107 artiklan 3 kohdan c alakohdan nojalla, eikä tukea saa panna täytäntöön ennen komission antamaa valtiontukipäätöstä. Ennakkoilmoitusta edellyttävästä tuesta tulee pyytää yritystukineuvottelukunnalta erillinen lausunto.

Tukiohjelman on tarkoitus olla voimassa 31.12.2025 saakka. Yritystukineuvottelukunta kiinnittää huomiota siihen, että tukiohjelmaan sovellettavat nykyiset EU:n valtiontukisäännöt ovat voimassa 31.12.2020 saakka² ja että tarvittaessa tukiohjelman kansallista oikeusperustaa tulee muuttaa valtiontukisääntöjen muutosten edellyttämällä tavalla.

Esittelijä: erityisasiantuntija Tanja Müller

LIITTEET

Työ- ja elinkeinoministeriön lausuntopyyntö 3.1.2020 liitteineen

---

¹ Ryhmäpoikkeusasetuksen 41 artiklan mukaan vain pienien laitosten kohdalla tukikelpoiset kustannukset voidaan määrittää kokonaisinvestointikustannusten perusteella.

² Komissio todennäköisesti jatkaa nykyisten valtiontukisääntöjen voimassaoloa vuoden 2022 loppuun saakka, mutta virallista päätöstä voimassaolon jatkamisesta ei vielä ole tehty.